

Józef Bednarczyk

Inowrocław, st. 100, gm. loco, woj.
bydgoskie, AZP 45-40/-

Informator Archeologiczny : badania 27, 53-54

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W trakcie badań wykopaliskowych w lipcu 1993 r. w siedmiu wykopach o łącznej powierzchni 220 m² odkryto 9 obiektów archeologicznych. W północno-zachodniej części stanowiska odkryto 3 zniszczone i 1 nienaruszony grób jamowy, z licznymi przepalonymi kośćmi ludzkimi i bez wyposażenia. W części osadniczej stanowiska odkryto m.in. palenisko (obiekt 8) oraz bardzo dobrze zachowaną półziemiankę (obiekt 9). Półziemianka, o wymiarach 4 x 2,9 m i głębokości 0,8 m, posiadała wydzieloną część, w której umieszczony był warsztat tkacki, o czym świadczy znajdująca się tam gliniana podstawa dla drewnianej konstrukcji krosna oraz liczne przęśliki gliniane. Obiekt zasypany był jednocześnie treścią kulturową, na którą składało się kilkadziesiąt kilogramów fragm. naczyń glinianych, fragm. polepy, kości zwierzęce oraz nieliczne zabytki kamienne i metalowe.

Materiał zabytkowy, jaki wystąpił w obiektach nr 8 i 9 ma ściśle analogie w materiałach osadowych występujących na stanowiskach związanych z kręgiem kulturowym jastorfskim. Najciekawszym i najbardziej spektakularnym elementem jastorfskim są łyżki gliniane, występujące również w kulturach zlatenizowanych, oraz krążki ceramiczne pojawiające się w zachodnim oraz wschodnim kręgu kultury jastorfskiej, brak ich zaś w kulturze przeworskiej. W obiekcie wystąpił także niewielki fragm. tzw. kozła ogniowego — przedmiotu spełniającego szczególną rolę kultową wśród ludności kultury jastorfskiej.

Chronologia obiektów została ustalona przez dr hab. T. Dąbrowską na podstawie „przeworskich” form występujących wśród materiałów jastorfskich na fazy A₁–A₂ młodszego okresu przedrzymskiego.

Gródek nad Bugiem, st. 1C
gm. Hrubieszów, woj. zamojskie

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej Katedra Archeologii w Lublinie

Badania prowadził A. Kokowski. Grób ciałopalny — pochówek popielnicowy — grupy masłomęskiej, kultury wielbarskiej. Faza C₂ lub C₃ młodszego okresu wpływów rzymskich.

* Literatura: *Sprawozdania...*, s. 42–44.

Inowrocław, st. 100
gm. loco, woj. bydgoskie
AZP 45–40/—

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii Zakład Prahistorii
Polski w Poznaniu

Badania prowadził mgr Józef Bednarczyk. Finansowane przez Wojewódzki Ośrodek Kultury (w ramach programu „Szansa dla kultury”) i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bydgoszczy. Osada i warzelnie soli z okresu wpływów rzymskich, ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego, późnośredniowiecznego i nowożytnego.

Prace objęły, w różnym zakresie, wszystkie 3 strefy stanowiska: solowarską, mieszkalną i gospodarczą, na łącznej powierzchni ok. 2300 m²; na dalszych 1500 m² prace zostały rozpoczęte.

W strefie solowarskiej eksplorowano obie saliny. Młodsza chronologicznie (późny okres wpływów rzymskich) składała się z rozległego przestrzennie, zbadanego w dużej części systemu rowów do transportu solanki (3) oraz zbiorników o różnym charakterze i funkcji (4). Największy z rowów (obiekt 999/1000 ABC) ma długość ok. 104–105 m (taki odcinek jest dotąd odkryty), przy przeciętnej szerokości 160 cm i głębokości 20–40 cm. W końcowym odcinku rozwidła się on najpierw na dwa, a później na trzy ramiona. Odkryte odcinki dwóch pozostałych rowów, zarejestrowanych i częściowo eksplorowanych w latach poprzednich, są znacznie krótsze: pierwszy (obiekt 72 C) ma długość ok. 53 m, drugi (obiekt 1009)

— tylko 8,6 m. Zbiorniki, w formie rozległych, ale płytkich zagłębień o owalnych lub nieregularnych konturach, ukształtowane zostały — jak się wydaje — przez czynniki przyrodnicze, a jedynie wykorzystywane były (może po pewnej adaptacji) w procesie pozyskiwania solanki jako odstożniki lub rezerwuary. Zarówno rowy, jak i zbiorniki wypełnione były głównie przez intensywnie czarną, bagienną ziemię, odznaczającą się podwyższoną zawartością NaCl (analizy wykonane w laboratorium Inowrocławskich Kopalni Soli w Inowrocławiu). Starsza chronologicznie salina (wczesny okres wpływów rzymskich) reprezentowana jest przez 2 krótkie odcinki rowów oraz przez zwarte przestrzenie zgrupowanie palenisk, liczące — wraz z kilkoma odkrytymi w tym sezonie — ponad 140 obiektów. W ich sąsiedztwie pojawiły się fragm. dwóch kolejnych rowów o nieustalonym dotąd przeznaczeniu.

W strefie mieszkalnej wystąpiły tylko nieliczne i słabo czytelne pozostałości bliżej nieokreślonych urządzeń naziemnych, z których zidentyfikować można tylko spichlerz (dzięki zwęglonemu ziarnu). W świetle danych uzyskanych w tym roku i w latach poprzednich stwierdzić należy, że budynki mieszkalne rozmieszczone były półkolistnie wokół placu otwartego w kierunku dna dolinki i użytkowanego wspólnie przez mieszkańców osady.

W strefie gospodarczej zakończono eksplorację studni (obiekt 154), rozpoczętą w 1988 r. Konstrukcja studni była dwupoziomowa. Poziom górny tworzył cylindryczny wkop o średnicy 220–230 cm, z płaskim dnem na głębokości ok. 200 cm, połączonym z powierzchnią ziemi prawdopodobnie przy pomocy drabiny. W dno wkopana była cembrowina (poziom dolny) — wydrążony pień o średnicy ok. 80 cm, sięgający do głębokości ponad 310 cm (i 50 cm poniżej lustra wody). Kres użytkowaniu studni położył pożar, który zniszczył budynki położone w sąsiedztwie, wśród których była także stodoła. Nieużytkowana studnia ulegała stopniowemu zasypywaniu wskutek działalności wody i wiatru, nanoszących do jej wnętrza w pierwszej kolejności materiały najlżejsze, a więc pył węglowy i spalone ziarna, które osadzały się na dnie otwartego poziomu górnego. Warstwy wyższe formowane były z innych już komponentów i przez inne procesy — głównie przez piasek z obsuwających się ścianek. Początek procesu zasypywania studni wyznacza także istotną cezurę chronologiczną w egzystencji całej osady, oddzielając fazę starszą od młodszej, kiedy to mają miejsce zasadnicze zmiany w zabudowie. Moment ten, wyznaczony po raz pierwszy dokładniej na podstawie znalezionej wewnątrz studni ceramiki, przypada mniej więcej na przełom stadium B i C okresu wpływów rzymskich.

Materiały przechowywane są w Instytucie Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Badania będą prawdopodobnie kontynuowane.

Kolonia Wola Branicka, st. 2
gm. Zgierz, woj. łódzkie

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził mgr Jacek Moszczyński. Konsultowała mgr Eleonora Kaszewska. Finansowane przez Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi. Trzeci sezon badań. Osada kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich. Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych.

Badania wykopaliskowe miały charakter badań ratowniczych (melioracje, planowane zalesienie terenu). Na powierzchni ok. 380 m² odkryto kolejne obiekty zabudowy osady. Znalaziono 7 palenisk, z których 3 miały dna wyłożone kamieniami. Znajdowały się one, podobnie jak pozostałe tego typu odkryte do tej pory, na wolnej przestrzeni. Trzy paleniska odkryto w obrębie dwóch dużych budynków o konstrukcji słupowej i ścianach prawdopodobnie plecionkowych, oblepionych gliną. Jeden z budynków, o powierzchni ok. 170 m², miał kształt trapezowaty. Był on podzielony na dwie części, przy czym palenisko znajdowało się w mniejszej, północnej. Drugi, mniejszy budynek, o podobnej konstrukcji i także kształtu trapezowatego, znajdował się ok. 5 m na południe od wyżej opisanego. Miał on